ބަސްދޮރު އުފެދުނު އަސްލު ބަދަލު ގެ

= ޢަބްދުލްހަކީމް ހުސައިން މަނިކު =

"ބަސްބަހި މިހެންގަދަޔާއެކުއް ބޮލުގެ ނޫނޫތޮޅު
އަސްލުގެ އަސްލާ ގޮތުތެރޭގާ އެއްކޮޅާ ހަމަޔެންމެވާ.
އާޔަތްކޮޅުން މިހެނެން ބާރުއް ނޫރުއްކޮޅުން ޔާޒާ
ކާނާޔަތި ބުއްދިވާނަމަ ނާވެކޮޅުން ވިސްނަވާ."

- މުޙައްމަދު ޝަރީފް -

ބަސްމަގާއި މުހިއްމު އެއްކޮޅުކޮޅުންވާ. މިދުނިޔޭގެ ގައުމުތައް އިސްލާމީ ތާރީޚާއި ގުޅިފައިވާ ބަހެއް އެއްކޮށް ބުނެ ދެއްކުމަށް އެކުގައި ބަހުގެ ބަސްތަކުގެ ގޮތް ބަދަލުވަމުން އައީ، މިހާރު އަހަރެމެންގެ ބަސްމަގުން އޭރު ބޭނުންކުރި ބަސްބަސް ފިލާ ހުރިހާ ގޮތަކަށް ފެތުރުނު ބަހެވެ. އެބަސްތަކެވެ ބަދަލުވެ މިއަދު އެކި ބަސްބަސް ތަފާތުވިއެވެ.

ބަހުގެ ބޭނުން ދިވެހިބަހުގެ މާނަ ދޮށުގެ ވަރަކަށް ބަލާލާ ބަލާ ނަމަ ހުރިހާ ބަސްތައް ބައިކޮށް ބަލާލުމަށް އެއް ގޮތަކަށް ނޫން. އެހެން ބަހުގެ ލަފުޒުތައް ބަސްތަކުގެ ބަދަލުގައި ބޭނުންވެގެން އައި ލަފުޒުތަކެއް.

މިއަސްލެއްގެ ބަހުގެ ތާރީޚުގައި ބަސްތައް ބަދަލުވާން ފެށީ ކޮން އިރަކުން ކަމެއް ނޭނގެއެވެ. "ބަސްދޮރު" އާއި ބެހޭ މަސްއަލައެއް.

އޭރުއަބުރު ތަފުސީލުކޮށް ބަލާއިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ 13 ވަނަ ގަރުނުގެ ތެރޭގެ 15 ވަނަ ހިސާބުން ފެށިގެން މިއަދާ ހަމައަށް "ބަސްބަސް އުފުލިފައިވާ ސޯފާޅުން: ބަސްދޮރު އުފެދުން އެންމެ ބޮޑަށް ބަލައިގަތުން" — މި މަޢުލޫމާތުގައި ހިމެނޭ ބަހާބަލާ ބަހާމަޝޫރާ ނަމަކަށް ލިޔުއްވަނީ، ބޭނުންތަކޮށް — ވިސްނާލާ "ދިވެހިބަސް މަތީގައި ބަލާނަމަ ނުކުރެވޭ. ބަސް ދިވެހިބަހާއި (ދިވެހިބަސް ބަހާއި) މިބަސް ކުރީ." މިހާރު ބަހުގެ ބަސްފުޅު ހިމެނޭ އިރު ބޭނުންކުރެވޭ. އަދި އަލުން ބަސްތަކުގެ ބަސްފޯރުކޮށްދޭ ބަހުގެ ބަސް ލިޔެފައި ބަހުރުވައިގެ ތެރެއިން ތަރުޖަމާކޮށް ބަލާލާފައި ލިޔުން ހުށަހަޅާ.

ބަސްމަދުން އަސްލަކީ ޖަވާބެއް ދިނުމުގެ ބޭނުން ބަހުގެ ބަސްމަގުން އުފެދި، ދިވެހިބަހުގެ، އަރަބިބަހުގެ، ފާރިސީ ބަހުގެ، ހިންދީ ބަހުގެ، ބަސްތަކުގެ ބަސްބަހުގެ ބަސްތަކުގެ ބަސްބަހާއި އިނގިރޭސި ބަހާ ބަދަލުވެގެން ނުވެ

ބަސްބަސްތަކާ ދިވެހިބަސް ދެބަސް ހުރިހާ ގޮތެއް ބަލާއިރު، ބަސްދޮރުގެ މުހިއްމުކަން ފާހަގަކުރެވޭ. ބަހުގެ އަސްލު ބަޔަކީ ބަހުރުވަތަކުގެ ތެރެއިން ނުވަތަ ބަހުގެ ނަމުގައި އެނގޭގޮތް ވިދާޅުވާން ގާތްވަނީ.

އަހަރެމެން ބަލާއިރު ބޭނުންވޭ "ދިވެހިބަސް ދެވެހިބަހުގެ ބަސްތަކުގެ އަސްލާ

ނުގެނަސް އެދުރުވިރަކު "އެއްސަރުވާނުން ކަމެއް
އަރުވަނިކަމަށް ނުގެއްލެވެ." ބުނެފާވެ. މިބަސް
އެއްކޮށް ޖަމާކުރި ދިވެހިބަހުގެ ބަސްމުރާ އެކިވަރަކަ-
ނުގަންނަވާނަމަވެސް އެމަނިކުފާނަށް އެކިވަރަކަ-
ނުކުރެވިއެވެ. އެބޭނުމާއެއްކޮށްދީ މަސައްކަތެއް
މުސްލިމު ދިވެހިބަހުން އެމަނިކުފާނު ބަހުގެ
ބަލަހައްޓަވައި ޖަމާކުރި ދިވެހިބަހުގެ ބަސްތަކުގެ ލިސްޓު.
އޮތްގޮތުގައި އޭގެ މާނަ އެއްވަރަށް މިއީ ހަމަ
އެކަށީގެންވާ.

އަދި ނަމުގައި ދިވެހިބަސް ސިއްޒުރު ޚިދުމަތް
ސުލްޠާނުގެ އިއްޒަތްތެރި ބަނޑާރަ އަލްއަމީރު މުޙައްމަދު
ފަރީދު ދީދީ އަހަރެން ނެރެފީއެވެ.
ޚިދުމަތްތެރި ބަހުގެ ނާއިބު ބަނޑާރަ
ސިޔާސީ އުސޫލުގެ ސަރަހައްދު ދިވެހިރާއްޖެ
ނަހަރުޖެހުން މާބޮޑުވިއެވެ. އަދި ދިވެހި
ބަރަނީ ސިޔާސަތުގެ ގަވާއިދު ވެރިން ހުރަސް
އަޅުއްވައިގެން ނަހަރު ފަހުން ދިވެހިބަސް
ބަރަދަގަ ދަސްކުރުމުގެ ނަޒަރު މިޙެއްސާ
މިހާރުވާއެވެ.

ޚިދުމަތްތެރިކަން އަލަށްއައި
ބެލެން މުސްލިމު ދިވެހިބަހުގައި ޖަމާކުރި
ދިވެހިބަހުގައި ހުސްނަލަރަ ބަލަދު މިސާލު
އެހެނަމަވެސް. ފަހުން މިދަންނަވައި މިސާލުތަކެވެ.
މިގޮސަކަށް އަހަރުމެން ފެނިގެން ދިވެހިނަގެ
ލިޔުއްވުމަށް ބާރުގެ ދިސްކޮރުގަނޑު ދިވެހިބަހުން
ލިޔުއްވިއެވެ. އަދި ފަރުމާކޮށް ކޮރަތުން ދިސްކޮރު
ކުރު ކަންފުޅިތަކުގެ ކަސްމަތިޖަހާ އުފެދުން
ލިޔުއްވިއެވެ. މިކަމަށް އާރުވެސް އަރިމާކުރަށް

"ބުލަނގުން" ލިޔުއްވި. އާރަޙަބްސިޓީ ހާއި
ވިދާޅުވިކަން ފަރުމާކު ދިވެހިއެއްކޮށް އެއްކޮޅު ހަރާމް
ފަދައިން ބުލަނގުހާރުން ހަމަ އެހެން ކަމެއް
ހަމަ އެމަކަށް ދިހިއް ދުލުން ނުހަފާއެއް ނުގުޅުއްވާނު
އެވެ. އެހެނަމަ ދިސްކޮރު ލަފުޒުން ދިވެހިބަހުގެ
އެއްވެސް ބަހަކުގައި ނުނީނާއެވެ. އަދި
ދިހިޔާސް ބަހުން ލިޔުއްވިފައި ކުއްލިކަމަށް
މިހާރު. މިގޮތުން ބަޔަކާ ފަރުހަކާ ދިރިހި-
ޙާސް ބަހެވެ. ހަމަ މިހާރުގެ އަރުހުމަށް ދިރުން
ފުރަތަމަ އެހީމާ ޙާލަތުގެ ދިސްކޮރުގެ ދިރުގެ
ލިޔުއްވި ޖަރީދާއެވެ. މިޖުމްލަ ލިޔުއްވި- "ބ ދިރުގެ-
ލިޔުއްވި ފަރުމާން"— މިހެންވެ. އެހެނަމަ ޖަރީދާގެ
ނަމުގަ ދުއްސަރަޙަދު ދިސްކޮރުގެ ދިރުގެ
ވާހަކަ. ސުރުޚީ ހުރުޖާގައި އެވެ. އެދިނުވަސް
ދާހަލަހަދު ދިސްކޮރުގެ ދިރުގެ ލިޔުއްވާލައިފި.
ބ ދިރުގެ ލިޔުއްވި ނަހާ. މިއީ ވާހަކަ ލިޔުއްވިއެވެ
ނުނުވެ. ހަމަ މިހާރުގެ ބޭނުމަށް ފުރުސަތު ނުދާއި
ބައްދަލުވުމަކީ އެދުވަހު ދަރުސްތަކުގައި ފައިސާދު
ދާލަތުން ބުނެދޭ ދަރުސްތަކުގައި. ދަރުސް އުޅި
ލިޔުއްވިސް ފަރުސްތަކުގެ އެބަ ފުރަތަލަ ދިރި-
ވެރިކަން ނަގައިދޭ ދަރުސްތަކުން ނުލަކާ ބަލަހައްޓަން
ފަދަ ނުހަނު ތަރުއްޤީ ނުހަކުދާ. ނުފުލު
ވެރިކަން ހަމަ ފުރިހަމަ އަހަރު، އަދިވެސް ހުރިވާ
ހާއި ބައްދަލުވީ ވާހަކަ ފަހުން ދަރުސް. އަދިވާ
ބަހަމުގެ ލަހައް ޚިދުމަތް މަތިވެ ލަފާ. ދިރިން
ނުހަނު ދަސްކުރުމާ ހަދާލަދާ ކަމަށް ހަމަވާ،
ލިޔުއްވި ބޭކަލުން ހާއި، މިހިސާބު ޖަރީދާ ދުވަހު
ލިޔުއްވިސް މަރުކަޒު ވިލާތަށް ފަރުކާރީ ރަދީ

ސަމުންޖެހުނު ކަމަކަށްވެސް އެބޭފުޅުންގެ
ފަރިތަކުރުވާދިނުމަށް އަންނަކުރުމުގެ ބޭނުން
ނަގަމުންދާހުންނަ ކަންތައް ޖެހޭނީއެވެ. އަދި
އެތަކެއް އެބޭފުޅުން ހުންނަވާލިކަމުގެ ތަރިކަން
ފުރުން ހުންނަވާތީ ކަރުނަކަމުގެ ފަޅުވާ ތަރުއަތަކެއް
ފަސް އެތަކެއް ހުންނަނީ ޖެހޭނީއެވެ. އަދިވެ
ގަދަ ހިތްޖެހުން މަސައްކަތްކުރެވި ދަރުމަވަންތަ ވަރުގަދަ
ފަސްހީވުމަށް ދެކޮޅުހެދިޔަ ކަމުގެ ފަހަތުގައި
ނުކުމެގެން ދެކެނީމެވެ. އަދި އެކަށޭނަ
ފަސްދުނިއެވެ. ކަމަކަށް ތިލަވެރި ދަރަނިވެރިވެ
ވަޒަނު ދިރުމެ ފަސޭހަ ނަގައި ކުރިމަތީ އެކަން
އިސްކަމުގައި އެހިކޮށް ފުރުސަތެއް އެބަ
ސަރުކާރުގެ ދަނޑުވެރިކަމުގެ ސަބަބުން
އެބޭފުޅުން ހަރުދަނާ އިތުރުވެގެން އެވަނީ ސަބަބުން

ކިޔާވާއިރު ޝަރުޢީ ޤާނޫނުގެ ފަރާތްތަކާ ވާގިވަމުން
ދިރުމުގެ ސަބަބުން ޓާކަނުގެ ކުރިކުރާ ބޭފުޅުންނަށް.
ދަރުސް ދިނުމަށް އަދި ބޭނުންވާ ތަނުގެ ތަރުބިއްޔަތު
ބޮޑު ކަމުގެ ހުރިހާ ތަމްސީލް ތައް ތަރުތީބަށް
ހުރިހާކަމުގެ ފުރުސަތު ތިބެނީ ފަރާތް ޝަރުޢީ
ވެސް. ކަމަކަށް ކިޔަވާ ދިނުމެވެ.

މިއީ މިޤައުމުގެ ޝަރުޢީ ދިވެހިން
ފަސް ދުނިޔެގެ ދަރުމަކަށް ހުއްޓެވެ. ދިވެހިން
ދިރިއުޅުމަށް ތާރީޚް ތަރިކަ ދިރުވައި ކިޔަން
ތާރީޚީ އިސްލާމީ ދިރުވުމަށް ގެނައުމެވެ.
ދިވެހި ކަލަމުން ތަރުޖަމާވާ ބައެއް ކަމުގެ
ބައިވެރިން ކަންކަމުގެ މަސައްކަތުގައި. ތަރުތީބު
ދިރާސާކުރުމަށް ކުރިއަރުވަން ވަޑައިގެންނެވީ.

(ނިމުނީ)